

Yönetimin Fonksiyonları: Planlama

Prof. Dr. Turgut Göksu

Yönetimin fonksiyonları

Yönetim süreci içerisinde yönetimin, yöneticilerin yapmak mecburiyetinde oldukları iş ve işlemler.

İlk derli toplu çalışma Henri Fayol (1916 Endustrial and General Management, Sınai ve Genel Yönetim, Sınai ve Umumi İşlerde İdare).

(POCCC: Planning, Organising, Commanding, Coordinating, Controlling).

Yönetim;
Planlama,
örgütleme,
yöneltme (emir ve kumanda etme, sevk ve idare)
eşgüdüm ve
denetim olan bir süreçten ibarettir.

Fayol planlama kavramını yönetime ilk getiren kişidir.

Luther Gulick ve Lyndall Urwick, 1937

İngilizce Planning, organisation, staffing, directing, coordination, reporting, butgeting kelimelerinin baş harflerinden POSDCORB kelimesini türetmişlerdir.

Planlama,

örgütlenme,

personel yönetimi,

sevk ve idare,

eşgüdümleme,

haberleşme ve

bütçe yapmadır.

M. Dimock'a göre:
Planlama,
örgütlenme,
liderlik,
koordinasyon,
personel yönetimi,
halkla ilişkiler,
bütçe yapma,
denetleme ve
yetki aktarımıdır.

Türkiye’de

Kurthan Fişek’e göre “PÖPAYED (P.planlama, Ö.örgütlenme, PA.personel-alma, Y.yönlendirme, E.eşgüdüm ve D.denetleme) öğelerinden oluşan bir karmaşa” (1975).

Tortop ve arkadaşları (2007) ile Aydın (2001):

Planlama,
Örgütlenme,
Yönetme,
Eşgüdüm (Koordinasyon) ve
Denetleme
(PÖYED)

Planlama

Planlama bir ya da birden fazla amacın gerçekleştirilmesi için neyin, nerede, ne zaman, niçin, nasıl, ne ile ve kim tarafından yapılacağının belirlenmesidir.

Yapılacak iş ve eylemlerin önceden tasarlanmasıdır. Planlama ileriye düşünme ileriye bakmadır. Belirli bir hareketi, yürütme sırasında değil, önceden kararlaştırmaktır” (Tortop vd., 2007:43).

Yöneticinin yol haritası, senaryo oluşturulması.

Planlama

Planlama geleceğin yani bilinmeyenin (meçhulün) önceden tahmin edilmesi ve programlanması olduğundan zor bir iştir.

Planlama siyasi bir tercihtir. Bu anlamda planlama sosyalist sistemlerle birlikte anılır.

Sosyalist ülkelerin ekonomik sistemleri planlı ekonomi olarak adlandırılır.

Planlamanın Aşamaları

Planlamada öncelikle amaçlar belirlenir ve amaçlara uygun bir şekilde bilgiler toplanır.

Bu bilgiler amaçlar doğrultusunda değerlendirilerek yeniden formüle edilir. Geleceğe yönelik tahminlerde bulunulur.

Neyin, nerede, ne zaman, niçin, nasıl, ne ile ve kimin tarafından yapılacağı belirlenir.

Gidilecek uygun alternatif yollar çizilir (A planı, B planı...).

Daha sonra bu yollar içerisinde en uygun olanı seçilir. Bu seçilen alternatifin ayrıntıları belirlenir. Ayrıntılar daha ziyade ilgili birimlere bırakılmalıdır.

Bunlar uygulamaya konulur. Plan ve programlarda birliğin sağlanması için inceleme ve eşgüdüm sağlanmalıdır

Yapılacakların yapılıp yapılmadığı; yapılmadıysa neden yapılmadığı; yapıldıysa belirlenen doğrultuda yapılıp yapılmadığı denetlenir.

Planlamanın Faydaları

(Tortop vd., 2007:43-44).

- a)Çalışmayı basitleştirir. İnsanlara yol haritası sunar.
- b)Çalışmada birliği ve koordinasyonu (eşgüdümü) sağlar.
- c)Kaynakların etkili ve verimli kullanımını sağlar.
- d)Kamu hizmetlerinin kişilerin keyfi takdirine göre uygulanmasına engel olur.
- e)Çalışanlar planlara göre hareket edeceğinden çalışanların değişmesiyle işler sekteye uğramaz.
- f)Planlarla çalışanların kararlara katılma imkânı sağlanmış olur. Bu durum özellikle hazırlık aşaması için söz konusudur.

İyi Bir Planın Özellikleri

- a) Eldeki kaynakların optimum kullanımı gözetilerek hazırlanmalıdır
- b) Bürokratik hayalciliğin ürünü olmamalı, örgütsel gerçeklikle bağlarını devam ettirmelidir.
- c) Hem örgütün özellik ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek hem de bilimsel-teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli esnekliği sağlayacak nitelikte olmalıdır
- d) Planlamada görev alacakların insani yönlerinin, çıkar ve davranışlarının da dikkate alınması gerekir

Planlara Direnme Sebepleri

- a)Alışkanlıklar. “Eski köye yeni adet getirme”
- b)Gelenekler. Yeni plan toplumun geleneklerinde olmayabilir. “Göç yolda dizilir” anlayışında olduğu gibi.
- c)Toplumsal ve kişisel inançlar.
- d)Bireysel çıkarlar.
- e)Rasyonel olmayan önerilere karşı rasyonel olma isteği.
- f)Emir almaktan hoşlanmama. Emrediciliğe karşı duygusal tepkiler. “Bize plan değil pilav lazım”

Plan Türleri

(Tortop vd., 2007:48-50).

a) Sürelerine göre sınıflandırma:

Uzun – Orta - Kısa

b) Uygulama şekline (tatbik şekline) göre:

Zorlayıcı - Demokratik

c) Şekil yönünden:

Yazılı - yazılı olmayan

d) Kullanım biçimi yönünden:

Bir seferlik - sürekli (daimi).

Ayrıca

idari plan ve milli (ulusal) kalkınma planı

Türkiye’de Planlama

1933-1938 Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı

1938 yılında da İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

30 Eylül 1960’da 91 sayılı kanunla Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurulmuştur.

1961 Anayasası kalkınmanın planlı olacağını belirtmiştir (m.129). Kalkınmanın planlı olacağı, devletin planlama “görevi” hükmü 1982 Anayasasında da mevcuttur (m.166).

1963 yılından beri DPT 5 yıllık kalkınma planları hazırlamaktadır.

1963 tarihinden bugüne kadar toplam 9 kalkınma planı hazırlanmıştır.

1963-1967 Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

1968-1972 İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

1973-1977 Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

1979-1983 Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

1985-1989 Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

1990-1994 Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı

1996-2000 Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

2001-2005 Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

2007-2013 Dokuzuncu Kalkınma Planı

1978, 1984, 1995 ve 2006 yıllarında Kalkınma Planları hazırlanmamıştır

son